

Gemeente van Christus,

Lucas begint zijn evangelie verrassend: met een oud, kinderloos gebleven echtpaar.

Zacharias is priester. Elisabeth komt uit het geslacht van Aäron. Ook door haar aderen stroomt in zekere zin priesterlijk bloed. "Beiden waren rechtvaardig in Gods ogen en leidden een onberispelijk leven, geheel volgens de geboden en wetten van de Heer."

Hun leven staat in dienst van het geloof.

Die kinderloosheid zal een stil verdriet zijn geweest in hun leven. "Elisabeth was onvruchtbaar", zegt Lucas. Hoe zou hij dat toch geweten hebben?

Als in de bijbel een echtpaar kinderloos blijft, ligt het blijkbaar per definitie aan de vrouw.

Zacharias valt in de nadagen van zijn priesterlijke loopbaan een onverwacht en groot geluk ten deel: als zijn afdeling aan de beurt is om de dienst in de tempel in Jeruzalem te vervullen, valt het lot op hem: hij mag het reukoffer opdragen in het heiligdom.

Die eer viel je in je hele loopbaan hoogstens 1x ten deel en in de meeste gevallen kwam het er helemaal niet van: er liepen nogal wat priesters rond in die dagen.

Over dat wierookoffer zegt Mozes: "Het zal als een bestendig reukwerk voor uw geslachten zijn."

Een voortdurende geur van heiligheid, die Gods aanwezigheid en trouw symboliseert.

Die aanwezigheid en trouw klinken trouwens ook al door in hun namen: Zacharias – God gedenkt; Elisabeth – God heeft een eed gezworen.

Maar vluchtig en ongrijpbaar als wierook is die aanwezigheid van God. Niet te manipuleren. Niet te beïnvloeden naar je eigen wensen en verlangens.

Lucas vertelt hoe, als Zacharias bezig is dat offer te brengen, er een engel verschijnt.

Een angelos, in het Grieks. Een boodschapper, betekent dat.

Ja,- wat er zich dan letterlijk afspeelde, als er zo'n engel ten tonele verscheen, dat weten we uiteraard niet. Het is in mijn beleving bijna altijd, ook in dit verhaal, een verbeelding en een verwoording van een onverwachte, menselijkerwijs gesproken onmogelijke inbreuk op de bestaande orde.

Een gewaarwording van een onverwacht nieuw begin. Van iets waar je misschien al heel lang op had gehoopt, vurig naar had verlangd. Maar waarover je eerlijk gezegd de moed al had opgegeven:

Lang verwacht, stil gezweven. Onverhoopt tóch gekregen! Zoiets.

In het leven van deze twee oude mensen is dat zelfs dubbelop: deze boodschapper van God verkondigt niet alleen dat hun kinderwens alsnog in vervulling zal gaan. Maar daarnaast ook dat in en door hun kind de komst van de langverwachte Messias aan zal breken: Jullie zullen een zoon krijgen. Johannes moet je hem noemen: God is genadig. Hij zal groot zijn in Gods ogen. Hij zal de weg bereiden voor de komst van de Heer. Oude beloften zullen eindelijk in vervulling gaan.

Hoe? Ja, dat staat nog te bezien...

En dan komen we bij een heel opvallend element in dit verhaal waarbij ik wat langer stil wil staan, vanochtend. De vraag van Zacharias is zó voorstelbaar: "Hoe kan ik weten of dát allemaal wel waar is?", vraagt hij. Een heel voorstelbare vraag, toch?

Iets later in dit evangelie stelt Maria bijna dezelfde vraag aan diezelfde Gabriël: "Hoe zal dat kunnen gebeuren?"

"

Ik lees in deze weken voor mezelf wat in de Abraham-verhalen. Meerdere keren belooft God aan hem een talrijk nageslacht en een gezegend land om in te wonen. "Hoe weet ik of dat inderdaad waar is en zal gebeuren?", vraagt Abraham op zijn beurt. (Gen.15:8)

Zoveel figuren uit bijbelverhalen vragen om een bewijs, een teken. Of lachen heimelijk omdat ze het niet kunnen geloven wat hun wordt aangezegd.

Maar alleen Zacharias wordt met stomheid geslagen.

Het wordt ons impliciet verteld als een straf: omdat je geen geloof hebt gehecht aan mijn woorden, zul je niet kunnen spreken totdat je zoon geboren is.

Maar het zou weleens wat men in Engeland noemt een “blessing in disguise” kunnen te zijn: een verhulde zegen.

Zacharias gaat negen maanden de stilte in.

Stel het je eens voor: dat je negen maanden lang niet zou kunnen spreken.

Na de aanvankelijke paniek en frustraties die dat op zal roepen, wordt het langzaam maar zeker stiller in jezelf. Je ontwikkelt dag voor dag de rust om alles wat er in je hoofd opkomt rustiger onder ogen te zien. Je verlangens. Je teleurstellingen. Hoop die niet in vervulling is gegaan. Dat ene grote verdriet dat je al zo lang met je meedraagt. Voor Zacharias zal dat het feit zijn dat hij en Elisabeth geen kinderen hebben gekregen. De verachting die zijn vrouw als gevolg hiervan ten deel valt, door de burens en de anderen in hun eigen dorp. Want zo ging dat in die dagen, als je kinderloos bleef.

En zo hard zijn de mensen wel, ja.

Negen maanden lang de stilte ingaan.

In de stilte kom je jezelf tegen. Dat kan al gebeuren als je een weekend of een week aan een meditatiecursus meedoet. Heel confronterend kan dat zijn. Maar uiteindelijk blijkt het bijna altijd heel heilzaam te zijn. Verhelderend ook. Om jezelf zo tegen te komen. En onder ogen te zien.

We weten niet hoe Zacharias het heeft ervaren. Wat er in hem om is gegaan.

“Wat hebben we nog te verwachten, mijn vrouw en ik? Niet alleen voor onszelf, maar ook voor ons volk, ons land? Zuchtend onder de Romeinse onderdrukking, uitziend naar de langverwachte Messias, die maar niet komt.”

In de stilte zuiveren dingen zich uit. Het bekende beeld van een van de woestijnvaders, mannen veelal die in de 4^e eeuw en later zich terugtrokken in de woestijn. Zeer radicaal de stilte ingingen.

De hedendaagse Benedictijner monnik en voormalig kluizenaar Benoît Standaert haalt in een van zijn boeken zo'n woestijnvader aan: “Kom naar de woestijn met je glas water waarin behoorlijk veel zandkorrels zijn gevallen. Laat nu dat zand maar bezinken. Stop met roeren in je glas. En licht komt binnen in je verhaal. Je ziet de korrels op de bodem van het glas. Door niets te doen komt er helderheid in je leven. Vertrouw daarop.”

Ik trek me terug en wacht, zo begint de dichter Vasalis haar gedicht Eb,

Ik trek me terug en wacht.

Dit is de tijd die niet verloren gaat:

Iedere minuut zet zich in toekomst om.

Ik ben een oceaan van wachten,

waterdun omhuld door het ogenblik.....

Mooi onder woorden gebracht is dat: stilte als tijd die niet verloren gaat. Ieder minuut van die stille tijd zet zich op een of andere wijze in toekomst om.

Ik sta er zolang bij stil, omdat ik geloof dat we hier op een heel wezenlijk aspect van Advent stuiten:

Het wachten, verwachten in stilte.

En dat is iets dat totaal haaks lijkt te staan op de onze samenleving in elkaar steekt.

De zo langzamerhand schier oneindige hoeveelheid talkshows waarin de gasten van alles en nog wat roeptoeteren. Het geroep en getier van zoveel mensen op sociale media: geraas over waar we recht op denken te hebben. Dat we ons niet laten beperken in onze vrijheid. Dat de overheid te laks is. Dat de overheid te streng is.

Hoe mensen elkaar via Twitter en soortgelijke media van alles en nog wat aan lelijke of zelfs bedreigende dingen naar het hoofd slingeren.

De groeiende agressie van de laatste dagen. Die, vrees ik, alleen maar zal toenemen de komende tijd.

Uit die roerige samenleving trekken we ons vanochtend een uurtje terug. En horen een verhaal over een oude man, die negen maanden lang in de stilte leert om "in verwachting" te zijn.

Evenals Elisabeth is Zacharias zwanger: van een langzaam maar zeker groeiend vertrouwen.

Dat God inderdaad woord houdt. Maar veel minder massief dan hij misschien altijd had verwacht.

D

Groeiend vertrouwen dat God iets van toekomst opent, vluchtig, ijl als wierookflarden die omhoog kringelen in het Heiligdom.

Toekomst die opengaat, ontluikt in de geboorte van een kind. Een weerloos, nieuw begin.

Een klein, kwetsbaar kind waarin iets van Gods geest aanwezig is. En die geest zal eerst dit kind Johannes in beweging brengen. En daarna zal hij anderen in beweging brengen.

Er zal een nieuwe wind waaien in het land.

Elisabeth gaat op haar beurt en haar manier de stilte in, de laatste vijf maanden van haar zwangerschap.

En leren deze twee oude mensen beiden de zegen van de afzondering kennen.

De heilzame werking van de stilte.

In die stilte leren ze te wachten..... en te verwachten.

De Indiase mysticus, schrijver en nog zoveel meer Rabindranath Tagore gebruikte daar een mooi beeld voor: hoop/geloof/verwachting is als een vogel die zingt in de nacht. Nóg is het duister, maar ze voorvoelt de komst van het Licht. En zingt haar lied.

We weten op dit moment niet wat de komende weken en maanden ons zullen brengen.

We leven - evenals vorig jaar - in een onzekere, donkere tijd anders toe naar het Kerstfeest dan we zoveel jaren daarvoor gewend waren.

Mochten we terecht komen in een of andere vorm van lockdown of quarantaine, dat is het misschien goed, kan het heilzaam zijn om het verhaal van Zacharias en Elisabeth voor ogen te houden.

En hoewel ik me er terdege van bewust ben dat dat niet voor iedereen mogelijk zal zijn, de afzondering en de stilte te ervaren als een blessing in disguise.

Dat laatste, de stilte als zegen, geldt overigens ook zonder lockdown.

Ik eindig met een paar verzen van de psalm die we hebben gezongen. Ze lijken Elisabeth en Zacharias op het lijf geschreven te zijn:

Zoals de cederbomen, hoog op de Libanon,

Staan bij de Levensbron de nederige vromen.

Die in Gods huis geplant zijn, zij bloeien in Gods licht

als palmen opgericht. Hun lot zal in Zijn hand zijn.

Zij zullen vruchten dragen voor 's Heren heiligdom

tot in hun ouderdom, tot in hun grijze dagen.

Welsprekend is hun leven: God is hun heil, hun rots!

Ik loof de daden Gods, Zijn recht is hoog verheven. (Lied 92: 7 en 8)

Amen.